



МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

Організаціям (за списком)

Підзвітним фінансовим установам та власникам рахунків (шляхом розміщення на офіційному вебсайті Мінфіну)

Щодо виконання вимог
Загального стандарту звітності CRS

У зв'язку з численними запитами від підзвітних фінансових установ Міністерство фінансів України надає роз'яснення з питань оформлення та подання документів самостійної оцінки для цілей виконання вимог Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (далі – Загальний стандарт звітності CRS).

Відповіді, викладені у цьому листі, ґрунтуються на положеннях Податкового кодексу України (далі – Кодекс), Порядку застосування Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26.05.2023 № 282, зареєстрованим Міністерством юстиції України 29.06.2023 за № 1090/40146 (далі – Порядок застосування CRS), та коментарів до Загального стандарту звітності CRS. Терміни, що використовуються у цьому листі, застосовуються у значеннях, наданих їм Кодексом та Порядком застосування CRS.

1. Хто та коли відповідно до законодавства України зобов'язаний надавати підзвітній фінансовій установі (далі – ПФУ) документ самостійної оцінки?

Відповідно до підпункту 39³.2.1 пункту 39³.2 статті 39³ Кодексу з метою виявлення підзвітних рахунків фінансові агенти зобов'язані вживати заходів належної комплексної перевірки за правилами, що підлягають застосуванню відповідно до підпункту 39³.1.3 пункту 39³.1 цієї статті.

Згідно з підпунктом 39³.1.4 пункту 39³.1 статті 39³ Кодексу центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну

Міністерство фінансів України

фінансову політику, встановлює порядок застосування Загального стандарту звітності CRS (Порядок застосування CRS). Правила Порядку застосування CRS включають положення розділів I-VIII Загального стандарту звітності CRS з урахуванням змін та доповнень, допустимих або передбачених зазначеним стандартом.

Міністерством фінансів України з метою виконання вимог підпункту 39³.1.4 пункту 39³.1 статті 39³ Кодексу наказом від 26.05.2023 № 282, зареєстрованим Міністерством юстиції України 29.06.2023 за № 1090/40146, затверджено Порядок застосування загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information), тобто Порядок застосування CRS.

Порядок застосування CRS – це нормативно-правовий акт, який імплементує Загальний стандарт звітності CRS та регулює процедуру здійснення підзвітними фінансовими установами (зокрема, банками) належної комплексної перевірки фінансових рахунків з метою виявлення підзвітних рахунків.

Відповідно до підпункту 39³.2.2 пункту 39³.2 статті 39³ Кодексу у випадках, визначених Загальним стандартом звітності CRS (тобто Порядком застосування CRS), фінансові агенти повинні вимагати, а **власники рахунків зобов'язані надавати** фінансовим агентам документ самостійної оцінки статусу податкового резидентства стосовно себе та/або стосовно контролюючих осіб відповідно до вимог Загального стандарту звітності CRS для встановлення держави (території), резидентом якої є власник рахунку та/або контролююча особа (далі – документ самостійної оцінки); іншу інформацію та/або документи, необхідні фінансовому агенту для вжиття заходів належної комплексної перевірки фінансових рахунків, встановлення їх підзвітності та складання звітності за підзвітними рахунками на виконання вимог Загального стандарту звітності CRS відповідно до підпункту 39³.1.3 пункту 39³.1 цієї статті.

Отже Кодекс та Порядок застосування CRS зобов'язують фінансового агента (підзвітну фінансову установу) вимагати від власників рахунків (клієнтів) документ самостійної оцінки для визначення того, чи є рахунок підзвітним для власника рахунку та/або для контролюючих осіб власника рахунку.

Випадки, у яких отримання від клієнта документа самостійної оцінки є обов'язковим, визначаються згідно з Порядком застосування CRS та внутрішніми політиками підзвітної фінансової установи, розробленими відповідно до розділу XI Порядку застосування CRS. Зокрема (але не виключно), отримання документів самостійної оцінки є обов'язковим під час відкриття нових фінансових рахунків.

Власник рахунку зобов'язаний надати заповнений та підписаний документ самостійної оцінки на вимогу банку чи іншої підзвітної фінансової установи.

2. Чи має право клієнт (власник рахунку) відмовити банку чи іншій підзвітній фінансовій установі у наданні документу самостійної оцінки?

Ні, не має, оскільки ненадання такого документа є порушенням вимоги пункту 39³.2 статті 39³ Кодексу.

У разі ненадання підзвітній фінансовій установі на її вимогу належним чином заповненого документа самостійної оцінки щодо себе або щодо контролюючої особи (якщо клієнт є Організацією – Пасивною НФО), ПФУ має право відмовити особі у встановленні ділових відносин, відмовити у наданні фінансових послуг або в подальшому наданні послуг, у тому числі розірвати договірні відносини з власником рахунку на підставі підпункту 39³.2.2.4 пункту 393.2 статті 39³ Кодексу.

3. Якщо власником рахунку є організація, то хто зобов'язаний встановити тип цієї організації для цілей Загального стандарту звітності CRS (Активна НФО чи Пасивна НФО)?

Обов'язок визначити власний статус для цілей Загального стандарту звітності CRS покладається на власника рахунку – організацію. Цей статус визначається у документі самостійної оцінки, який заповнює та підписує організація на вимогу ПФУ.

Натомість, банки чи інша ПФУ зобов'язані перевірити правильність та достовірність інформації, наданої власником рахунку у документі самостійної оцінки, відповідно до процедур належної комплексної перевірки, визначених Порядком застосування CRS.

Відповідно до підпункту 39³.2.2.3 пункту 39³.2 статті 39³ Кодексу якщо у випадках, визначених Порядком застосування CRS, під час або після застосування процедур належної комплексної перевірки ПФУ дізнається або вона має підстави вважати (має підозру), що рахунок належить до підзвітних, але щодо рахунку власником рахунку подано документи самостійної оцінки стосовно себе та/або стосовно контролюючих осіб та/або іншу інформацію та/або документи, які вказують на те, що рахунок не є підзвітним, ПФУ зобов'язана надіслати на адресу власника рахунку запит з вимогою про надання пояснень та інформації, що стосуються підозри. Власник рахунку зобов'язаний надати ПФУ пояснення та інформацію, що стосуються підозри, протягом 30 календарних днів з дня отримання запиту.

Якщо організація – власник рахунку не є Фінансовою Установою, як цей термін визначений відповідно до підрозділу 1 розділу II Порядку застосування CRS, то організація є нефінансовою організацією або НФО (див. підпункт 3 пункту 5 розділу II Порядку застосування CRS).

НФО поділяються на Активні НФО та на Пасивні НФО.

Якщо НФО є активною, то вона надає документ самостійної оцінки лише щодо себе як власника рахунку. Пасивна НФО надає документ самостійної оцінки щодо себе як власника рахунку та щодо усіх контролюючих осіб (КБВ).

Якщо НФО не може підтвердити свій статус як Активної НФО, то така організація завжди вважається пасивною та банк (інша ПФУ) має право вимагати від неї документ самостійної оцінки щодо контролюючих осіб для встановлення статусу податкового резидентства цих контролюючих осіб.

Відповідно до підпункту 1 пункту 5 розділу II Порядку застосування CRS термін «Активна НФО» означає будь-яку НФО, яка відповідає **будь-якому** з критеріїв, перелічених у підпунктах з 1 по 8 далі:

1) організації, які ведуть активну господарську діяльність:

менше 50 % валового доходу НФО за попередній календарний рік або за інший відповідний звітний період є пасивним доходом та менше 50% активів, якими володіла така НФО протягом попереднього календарного року або іншого відповідного звітного періоду, є активами, які приносять або утримуються для отримання пасивного доходу.

Прикладами таких НФО можуть бути організації, які протягом календарного року здійснюють господарську діяльність та отримують переважно активні доходи (торгівля, виробництво товарів, надання послуг (крім послуг з надання в оренду нерухомості), тощо).

Зауважуємо, що термін «пасивний дохід» визначається відповідно до підпункту 6 пункту 6 розділу II Порядку застосування CRS та означає будь-який з таких видів доходів: проценти та дохід еквівалентний процентам; роялті, дивіденди, страхові виплати та відшкодування; дохід від нерухомого майна та роялті (крім доходу від оренди нерухомого майна та роялті, що одержуються в ході звичайної господарської діяльності, яка ведеться НФО повністю або частково через її власних працівників); ануїтет; перевищення прибутку над збитками від операцій з продажу або обміну Фінансових Активів; перевищення прибутку над збитками, що виникає в результаті здійснення операцій (включаючи опціони, ф'ючерси, форварди та інші деривативні контракти) з будь-якими Фінансовими Активами; перевищення прибутку над збитками від курсової різниці; чистий дохід від свопів; суми, одержані за Договорами Страхування з Викупною Сумою;

2) публічні компанії та їх дочірні підприємства:

акції НФО перебувають у регулярному обігу на організованому ринку цінних паперів або така НФО є Пов'язаною Організацією іншої Організації, акції якої перебувають у регулярному обігу на організованому ринку цінних паперів;

3) Урядові Організації, Міжнародні Організації, Центральні Банки та інші установи, якими вони володіють на 100%:

НФО є Урядовою Організацією, Міжнародною Організацією, Центральним Банком (див. визначення цих термінів у розділі II Порядку застосування CRS) або Організацією, що повністю належить одному або декільком з вищезазначених осіб. Додаткові роз'яснення щодо тлумачення цих термінів доступні в інформаційному листі № 5/2023 «Практичні питання тлумачення окремих термінів Загального стандарту звітності CRS (зі змінами станом на 6 грудня 2023 року)» за посиланням: <https://tax.gov.ua/baneryi/crs>;

4) холдингові компанії та організації, які надають послуги внутрігрупового фінансування у нефінансовій групі компаній (крім інвестиційних фондів):

переважно вся діяльність НФО складається з утримання (повністю або частково) акцій, що знаходяться в обігу, або надання фінансування та послуг одному або декільком дочірнім компаніям, які здійснюють господарську діяльність, відмінну від діяльності Фінансової Установи, за винятком того, що Організація не вважається такою (Активною НФО), якщо вона функціонує (або позиціонується) як інвестиційний фонд, такий як фонд з приватним капіталом, венчурний фонд, фонд з викупом у кредит чи будь-який інвестиційний механізм, метою якого є придбання чи фінансування компаній, та потім отримання частки участі у таких компаніях в якості капітальних активів для інвестиційних цілей;

5) новостворені організації протягом перших 24 місяців з дати створення, які не планують здійснювати діяльність Фінансової Установи:

НФО поки не здійснює підприємницьку діяльність та не має історії попередньої діяльності, але інвестує капітал в активи з наміром займатися іншою діяльністю, ніж Фінансова Установа, за умови, що НФО не може підпадати під це виключення з дати, що настає після спливу 24 місяців з дати створення НФО;

б) організація у стані припинення або реорганізації:

НФО не була Фінансовою Установою протягом останніх п'яти років та наразі знаходиться у процесі ліквідації своїх активів чи реорганізації з метою продовження чи відновлення операцій у межах господарської діяльності, іншої ніж діяльність Фінансової Установи;

7) організації, які здійснюють фінансування або хеджування виключно для інших компаній нефінансової групи:

НФО в основному займається операціями фінансування та хеджування з/для Пов'язаних Організацій, які не є Фінансовими Установами, та не надає послуг з фінансування та хеджування будь-якій Організації, яка не є Пов'язаною Організацією, за умови, що група будь-яких таких Пов'язаних Організацій в основному займається іншою діяльністю, ніж діяльність Фінансової Установи; або

8) неприбуткові організації, які відповідають визначеним умовам:

НФО відповідає усім таким вимогам:

- НФО створена та здійснює діяльність в Україні чи іншій юрисдикції резидентства виключно для релігійних, благодійних, наукових, мистецьких, культурних, спортивних або освітніх цілей; чи створена та здійснює діяльність в Україні чи іншій юрисдикції свого резидентства і є професійною організацією, союзом підприємців, торговою палатою, профспілкою, сільськогосподарською чи садівничою організацією, громадським союзом чи організацією, що здійснює діяльність виключно з метою покращення соціального добробуту;

- НФО звільнено від оподаткування податком на прибуток в Україні чи іншій юрисдикції резидентства;

- НФО не має акціонерів чи учасників, що мають майнову або бенефіціарну частку у її доходах чи активах;

- відповідні закони України чи іншої юрисдикції резидентства НФО або установчі документи НФО не дозволяють розподіляти будь-які доходи чи активи НФО чи використовувати їх на користь приватної особи чи Організації, яка не є благодійною, інакше, ніж в межах здійснення НФО благодійної діяльності, або у зв'язку з виплатою належної компенсації за надані послуги, або виплатою справедливої ринкової ціни за майно придбане НФО; та

- відповідні закони України чи іншої юрисдикції резидентства НФО чи установчі документи НФО вимагають, щоб після ліквідації чи припинення НФО всі її активи було передано Урядовій Організації чи іншій неприбутковій організації, чи передачі виморочного майна уряду юрисдикції місцезнаходження НФО чи будь-якому його політичному підрозділу.

Відповідно до підпункту 5 пункту 5 розділу II Порядку застосування CRS, Термін «Пасивна НФО» означає будь-яку Організацію з таких:

НФО, яка не є Активною НФО; або

Інвестиційна Компанія, визначена у підпункті 2 пункту 3 підрозділу 1 цього розділу II, яка не є Фінансовою Установою Юрисдикції-Учасниці.

Як впливає з переліку ознак з визначення терміну «Активна НФО» для того, щоб встановити, чи є Організація Активною НФО потрібно аналізувати її статутні документи (наприклад, щоб встановити, чи є організація неприбутковою) та фінансову звітність, зокрема визначити структуру доходів та активів організації (чи є серед доходів пасивні доходи) та визначати, яку частку доходів становлять активні та пасивні доходи. Якщо у структурі доходів організації за попередній рік відсутні пасивні доходи, то організація є Активною НФО.

Здійснити зазначений аналіз може виключно сама організація, тобто власник рахунку. Водночас, на підзвітну фінансову установу покладається обов'язок перевірити дійсність та точність документа самостійної оцінки, наданого власником рахунку (див. пункт 2 розділу IX Порядку застосування CRS).

Отже власник рахунку – організація може визначити свій статус для цілей CRS через такі кроки:

1) проаналізувати, чи діяльність організації є діяльністю Фінансової Установи, та виключити можливість класифікації організації Фінансовою Установою;

2) якщо організація не є Фінансовою Установою, то потрібно встановити, чи організація є Активною НФО за щонайменше одним з критеріїв, перелічених у підпунктах 1-8 підпункту 1 пункту 5 розділу II Порядку застосування CRS та наведених у цьому листі вище. Достатньо відповідати одному критерію з восьми.

Зразки документів самостійної оцінки доступні за посиланням: <https://tax.gov.ua/baneryi/crs/zrazki-form-dokumentiv-samostiynoi-otsinki> (див. форму CRS-E).

Відтак, якщо організація не є публічною компанією або її дочірнім підприємством, Урядовою Установою, Центральним Банком, Міжнародною Організацією, та не належить до інших категорій Активних НФО, тоді вона може класифікуватись як «інша Активна НФО», якщо понад 50% її доходів за попередній календарний рік не є пасивними доходами.

Нагадуємо, що Активні НФО не зобов'язані надавати ПФУ документи самостійної оцінки щодо контролюючих осіб (лише документ самостійної оцінки щодо себе як власника рахунку), навіть якщо серед контролюючих осіб є нерезиденти України.

Якщо нефінансова організація не відповідає визначенню Активної НФО, то вона є Пасивною НФО та повинна надати банку документ самостійної оцінки щодо себе (де вказати, що організація є пасивною НФО) та додатково надати документ самостійної оцінки щодо кожної контролюючої особи такої організації (див. форму CRS-CP за посиланням: <https://tax.gov.ua/baneryi/crs/zrazki-form-dokumentiv-samostiynoi-otsinki>).

Власник рахунку несе відповідальність за достовірність інформації, наданої у документі самостійної оцінки, передбачену у пункті 118¹.8 статті 118¹ Кодексу.

Водночас повідомляємо, що листи міністерств не встановлюють норм права, мають виключно рекомендаційний та інформативний характер.

Заступник Міністра

Світлана ВОРОБЕЙ